

GLASILO JEVREJSKE ZAJEDNICE BOSNE I HERCEGOVINE

Jevrejski glas

broj 66.

Sarajevo, juni / juli 2015.

tamuz / av 5775.

PAPA U SARAJEVU

Izlazi četiri puta godišnje
Published four times a year

Broj 66.
juli, 2015.

Jevrejski glas
(Izdavač: Jevrejska zajednica Bosne i Hercegovine)

Jewish voice
(Publisher: Jewish Community of Bosnia and Herzegovina)

Izdavač/Publisher
Jevrejska zajednica Bosne i Hercegovine

Glavni urednik
Editor-in Chief:
Jakob Finci

Odgovorni urednik:
Pavle Kaunitz

Redakcijski kolegij:
Boris Kožemjakin, Eljas Tauber, Pavle Kaunitz, Klara Pelja

Dopisnici iz inostranstva:
Aron Albahari – Srbija, Jelica Rašeta – Italija

Fotografije:
Nadža Finci, Tomo Radovanović

Lektor:
Gordana Girt

Korektor:
Elma Softić-Kaunitz

Štamparija:
BLICDRUK, Sarajevo

DTP:
Srđan Ninković

Adresa uredništva
Editorial Staff Address:
Jevrejska opština Sarajevo za "Jevrejski glas"
Hamdije Kreševljakovića 59
71000 Sarajevo
tel. 229-666
229-667

Rješenjem Ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta Vlade Federacije Bosne i Hercegovine "Jevrejski glas" je upisan u evidenciju javnih glasila pod rednim brojem 279, dana 22.4.1993. godine

E-mail:
jevrejskiglas@yahoo.com

IZVJEŠTAJNA SKUPŠTINA
Boris Kožemjakin 3.str

IN INTERIORE
Predrag Finci 5.str

„U RAZLIČITOSTI JE LJEPOTA“
Tomo Radovanović 7.str

POSJETA PAPE
Jakica Finci 8.str

STOLPERSTEINE
Jelica Rašeta 10.str

LUTKE, LUTKE, LUTKE
Pavle Kaunitz 11.str

26. JUL - 10 AV
TIŠA BEAV

14. i 15. SEPTEMBAR.
- 1. i 2. TIŠRI
ROŠ HAŠANA

16. SEPTEMBAR
- 3. TIŠRI
GEDALJIN POST

23- SEPTEMBAR - 10. TIŠRI
JOM KIPUR

28. i 29. SEPTEMBAR
- 15. i 16. TIŠRI
SUKOT

IZVJEŠTAJNA SKUPŠTINA

Dvadeset i osmog maja u velikoj sali Jevrejske opštine u Sarajevu održana je Izvještajna skupština naše zajednice za period od novembra 2014. do maja ove godine.

Na samom početku Skupštine podnosilac izvještaja Boris Kožemjakin naglasio je da ovaj izvještaj ne govori o aktivnostima Jevrejskog kulturno-prosvjetnog i humanitarnog društva „La Benevolencija“ već se odnosi na rad Zajednice odnosno njenih komisija i sekcija.

Često je jedan od limitirajućih faktora naših aktivnosti relativno mali broj saradnika i aktivista koji žele da aktivno učestvuju u realizaciji rada naše Opštine. To je naša stvarnost, zbog rata i odlaska velikog broja naših članova, naša Zajednica je ostala prorijeđena, stariji članovi su pomalo umorni, a mlađih ljudi imamo vrlo malo, a trebamo shvatiti i prihvatiti činjenicu da u njihovim životima postoje drugi prioritati, zaposlenje, stvaranje porodice itd., istaknuto je.

Potrebne su nam nove i sadržajnije ideje, te nam u narednom periodu cilj treba biti proširenje i podmlađivanje saradničke mreže, kako bismo pri novim izborima, naredne 2016. godine, nadam se i definitivno povjerali Opštinu ako ne potpuno novom, onda svakako podmlađenom rukovodstvu smatra Boris Kožemjakin.

Iako su svake godine sve starije, na našu radost još uvijek su, u granicama mogućnosti i opterećene prirodnim smanjenjem broja članica, aktivne naše "Bohorete". One su u izvještajnom periodu od prethodne Skupštine do danas, slično kao i ranijih godina, učestvovala u svim aktivnostima naše Opštine.

Bez namjere da se nabraja, njihova aktivnost se, osim njihovih druženja kroz sastanke i čajanke, što predstavlja

značajan vid jevrejskog druženja i nastojanja na očuvanju jevrejskog identiteta, ogledala i u organizaciji kompletnih posluženja koja čine sastavni dio običaja prilikom obilježavanja naših praznika Purima, Pesaha, Roš ha Šana, Jom Kipur, Hanuka i drugih, te servisiranja Limuda koje su naši članovi organizovali u pomen na svoje najmilije.

Delegacija naših "Bohoreta", četiri naše članice, bile su i ove godine učesnice tradicionalne Konferencije žena jevrejskih zajednica ex Jugoslavije u Subotici.

Ni ove godine nisu izostale posjete starijim članovima povodom naših praznika Pesaha i Nove godine, a nije izostao ni obilazak bolesnih tokom cijele godine.

Jedan od veoma važnih aspekata aktivnosti koja je usmjerena direktno prema pojedincu, članu Opštine, radila je naša Socijalna komisija. Ona je u proteklom izvještajnom periodu, radila na poslovima zbrinjavanja članstva naše Zajednice, a prema raspoloživim sredstvima koja smo uspjeli obezbijediti dijelom od JOINT-a i dijelom iz sredstava Jevrejske opštine u Sarajevu, te relativno skromnim prilozima našeg članstva i prijatelja, ranijih članova naše Opštine, što predstavlja izvore kojima raspolažemo u toku godine.

Pomogli smo u granicama raspoloživih sredstava naše članove sa značajno nižim penzijama, jednokratnim pomoćima, ali i porodice sa školskom i predškolskom djecom, donirajući im sredstva za kupovinu knjiga, školskog

450 GODINA
JEVREJSKE OPŠTINE SARAJEVO

450 ANNIVERSARY
JEWISH COMMUNITY SARAJEVO

pribora i odjeće. Određen broj osoba u stanju socijalne pomoći pomogli smo plaćajući im ručkove u našem restoranu.

Učestvovala su naše članice i na prvom Kongresu žena vjernica BiH koji je održan u Međugorju, dok se u našoj Opštini organizovala manifestacija "Žena u judaizmu" u okviru obilježavanja Evropskog dana jevrejske kulture, u okviru koje je naša Rahela Džidić pripremila i organizovala veoma uspješnu izložbu pod nazivom "Vatrene cipele" u kojoj je predstavila ulogu žene u judaizmu kroz istoriju.

Odazvali smo se i pozivu za obilježavanje 140. godišnjice Jevrejskog ženskog društva u Beogradu, gdje je naša delegacija slavljenicima poklonila prikladan poklon i čestitala jubilej.

Sredstva "Claims Conference"-a su iskorištena kako bi se za preživjele Holokausta obezbijedila nadoknada za lijekove, topli obrok, pomoć u kući, profesionalna medicinska njega i druge medicinske usluge, prijevoz za one naše korisnike kojima je takva usluga bila neophodna, kupovinu ortopedskih pomagala, banjsko liječenje, pa čak i za kućne popravke u slučajevima kada je to bilo neophodno i kada korisnik sam nije mogao pokriti troškove takvih zahvata.

Sva dobivena sredstva su trošena, odnosno dijeljena korisnicima prema strogim uputstvima i pravilima donatora. Komisija se tokom svog rada morala striktno pridržavati Budžeta, namjene određenih sredstava prema grantovima i prema vrsti usluga u pojedinim grantovima.

Komisija je odluke donosila uvažavajući socijalnu i finansijsku situaciju svakog pojedinca, pokušavajući da u najvećoj mogućoj mjeri odgovori zahtjevima preživjelih Holokausta, uzimajući u obzir sve relevantne podatke o korisniku koji su joj bili na raspolaganju. Izvještaje o utrošku sredstava Komisija je mjesečno i kvartalno izvještavala Claims Conference.

Sve kontrole koje su bile od strane donatora i nezavisne revizorske kuće su pokazala apsolutno korektno i svrsishodno, po pravilima donatora, korištenje ovih sredstava.

Prethodne ali i ove godine smo nastavili da uređujemo našu Opštinu, naše poslovne

prostorije, te smo konkurisali za sredstva i s nekoliko strana naišli na razumijevanje. Dobili smo manja sredstva i uradili posao finalne adaptacije i uređenja stana na III spratu naše zgrade koji smo opremili u prostor Omladinskog kluba, depoa za fundus slika čiji smo vlasnici, te prostor redakcije našeg glasila "Jevrejski glas", čime smo stvorili uslove za kvalitetniji rad u ovim oblastima. Uredili smo, odnosno izmijenili parket u jednom dijelu opštinskih prostorija, izvršili zamjenu portala u predvorju Opštine, izvršili zamjenu bezbjednosnih kamera u Opštini, te adekvatnu zamjenu mnogih elektronskih pomagala za rad naših ljudi.

N a d z o r n i
odbor Jevrejske opštine je u 2014. godini podnio ostavku zbog z d r a v s t v e n i h razloga, te je P r e d s j e d n i š t v o i m e n o v a l o p r i v r e m e n i N a d z o r n i

odbor koji je pregledao kompletno blagajničko poslovanje Jevrejske opštine i konstatovao da u radu nema nikakvih manjkavosti, da su poslovi sa gotovinom rađeni korektno.

Izvještaj o stanju sredstava, prije pregleda i kontrole govori da smo uprkos mnogobrojnim problemima i trenutnoj krizi budžeta svih nivoa vlasti, ipak poslovali pozitivno s ostatkom viška prihoda nad rashodima u iznosu od 41,000.00 KM, što nije mnogo, ali je

u datoj situaciji više nego dobro.

Nakon izvještaja Privremenog nadzornog odbora, posebna pažnja je posvećena obilježavanju 450-te godišnjice od osnivanja Jevrejske opštine u Sarajevu. Centralna manifestacija planirana je za oktobar ove godine. Istaknuto je da ovaj značajan jubilej treba obilježiti dostojanstveno, skromno, ali ne ispod nivoa, jer tako nešto niti jedan član Opštine ne bi želio. Treba pokušati pronaći sredstva za sponzoriranje ove manifestacije i to kod svih nivoa vlasti, ali i iz drugih izvora. S obzirom na aktuelno stanje u državi, treba biti svjestan činjenice da ćemo morati i

vlastitim snagama i novcem finansirati obilježavanje ovog, za našu zajednicu izuzetno vrijednog jubileja. Do sada su određena sredstva odobrena, neka samo obećana, ali na tom poslu će rukovodstvo i kncelarija JO

Sarajevo i dalje istrajavati, sve sa ciljem da se obezbijedi što bolja finansijska pokrivenost cijelokupnog događaja. Pokroviteljstvo nad našom 450. godišnjicom prihvatila je Akademija nauka BiH, medijsko sponzorstvo BHT1, a donaciju je odobrila Općina Centar, dok se drugi, tek formirani nivoi vlasti još uvijek nalaze u fazi donošenja vlastitih budžeta u kojima će, nadamo se, biti ponešto i za našu proslavu.

Redakcija „JG“

Predrag Finci In interiore

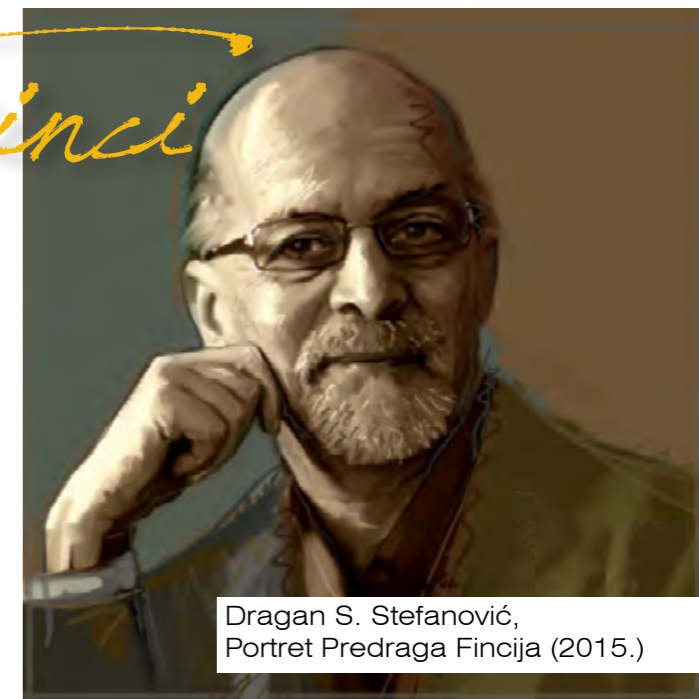
U meni će se dogoditi. U nečemu što ne pripada običnom, a ipak daleko od vesele dreke lumperaja i iscrpljujućih pustolovina, imaginacija ostvaruje svoje. Ona je sama po sebi događaj. U vanjskom događaju se iskusi dinamika i protjecanje života, u unutarnjem je vrijeme zaustavljeno. Mnogi zanimljivim događajem smatraju onaj vanjski, vidljivi, bjelodani događaj, događaj koji je atrakcija, senzacija, skandal, egzibicija, fizička vratolomija, mnogi gledaju na život kao na prizor, kao na spektakl, kao na nešto što se može vidjeti, nešto što je pokazivanje, izlaganje i bučno rasipanje vlastitog života. Za takve "potrošače života" kontemplativni život je dosadan život. Dosadan im, jer ne mogu pojmiti da se presudno dogodi u čovjeku, ne izvan njega, dosadan im, jer ne znaju ili ne razabiru značaj čina refleksije i događaja imaginacije.

Metafizički događaj, koji je također i zbiljski, biva presudniji od onog vanjskog, ali se ipak samo ovaj drugi, jer je očigledna dogodovština, smatra pravim, stvarnim događajem. Tek poneko shvati da po biće mnogo više biva odlučeno tamo gdje nema "životnog", u onom, samo naizgled mirnom, meditativnom događanju osobne refleksije i svijeta, u unutarnjem događanju osobnog života. A što mirniji život, to burnije djelo. To je dokazao svojim životom i djelom pisac *Kritika...*, to dokazuje svaki čovjek kome je stvaralačka refleksija istinska pustolovina, svaki koji se u miru kontemplacije zaputi u duhovnu nedodiju, to potvrđuje svaki pisac koji na svoj način pokušava kazati "isto", svaki koji bi da iskaže Riječ, svaki koji goneta raznolikost tajnovitog logosa, svaki koji u sebi iskusi beskraj duhovnog putovanja.

O takvom putovanju ima mnogo lijepih priča. Jedna kabalistička legenda kazuje o starcu koji sjedi na kraju puta na kamenu i predano piše u pijesku (Kada ta priča baš i ne bi bila ovakva, opet bi u tome bio smisao moje priče, priče u kojoj bi pisac da zamete trag, da sav bude u priči, da ga ne bude, da ostane samo "smisao pisma", da se sačuva priča koja je istodobno istina i maštarija i baš zato istinita priča). Po cijeli dan je starac pisao, štapom ispisivao svoj alef, u pijesak upisivao svoje pismo, pismo koje je iz njega izlazilo i u njega se vraćalo. Rabin ga jednom upita o čemu s tolikom žarom i s takvom predanošću svaki dan iznova piše i kada mu ovaj reče da piše o tajni svih tajni, da piše knjigu o životu, rabin mu se podsmjehnu: "Zar ne vidiš da će sve što si napisao odnijeti voda i vjetar, da će sve što pišeš nestati". Starac, ne prekidajući pisanje, ne podižući glavu, reče: "U tome i jest tajna ove knjige".

Mogao je tako da kaže jer onaj tko je uvjeren u svrhovitost i smislenost svog djelanja ne postavlja pitanje zašto djela. Mogao je tako da kaže, jer tko ima temelj u sebi, taj je uvijek u domu, jer svoju vjeru u sebi čuva, jer mu je nebo krov njegova hrama. Takav zna da je sve, pa i tekst, stalno započinjanje putovanja kome kraja nema; takav bi pisao i kada tekstu više ne bi bilo mjesta, pisao bi o onome o čemu pisati mora, pisao, jer mu njegov demon kaže da će se ono istinito na kraju samo opisati; takvom je zapisničaru pisanje samo po sebi nagrada, takvom je pisanje i življenje jedno te isto, jer u pismu svoje, jer sebe u svom tekstu ostvaruje, ostvaruje u tekstu kome kraja nema, jer svaki tekst ostaje otvoren, jer je otvoreno ono o čemu pita...

(Tekst u prijevodu Dine Katan Ben Zion objavljen u književnom dodatku Haaretza 2. jula 2015.)

Dragan S. Stefanović,
Portret Predraga Fincija (2015.)

GODINE NISU PREPREKA OPTIMIZMU

Slučajno ili namjerno, ali s puno pijeteta i sentimentalnog raspoloženja, našli smo se u Jevrejskoj opštini u Splitu, kada je, za sarajevske pojmove, "mala" Židovska općina Split, svom sadašnjem, a našem ranijem članu, Ješui Šui Abinunu, priredila slavlje povodom njegovog 95. rođendana.

Dio velike obitelji Ješue Abinuna, na fotografiji koja mu je jedina preostala uspomena na život prije 1941. godine - on je na slici prvi lijevo, a otac mu je drugi zdesna

Istini za volju, naš Šua slavi "svoj rođendan" 22. aprila, na dan kada je izvršen proboj Jasenovačkog logora i kada je, s jednom manjom grupom, uspio pobjeći i spasiti glavu, da bi, do današnjih dana, čuvajući svoja sjećanja, o kojima nerado priča, doživio lijepe godine i stekao mnogo prijatelja kojima je podario svoj neobuzdani i veseli duh optimizma, duh koji nam svima u ovim tegobnim vremenima nedostaje.

Zbog svega što nam je značio i što nam znači, dragom Šui želimo još mnogo, mnogo godina u dobrom zdravlju i da ga optimizam i smisao za humor, te dobro raspoloženje, nikada ne napuste.

„U različitosti je ljepota“

U okviru teme „U različitosti je ljepota“, a povodom obilježavanja Dana škole „Osman Nuri Hadžić“ iz Sarajeva, predstavljeni su običaji i kultura nacionalnih manjina koje žive u Bosni i Hercegovini. Tom prilikom, učenici ove škole, kroz pjesmu i ples, predstavili su kulturnu baštinu jevrejske, crnogorske, turske, češke, slovenačke, makedonske i drugih manjina, te na taj način, još jednom, pokazali da različitosti kultura obogaćuju i oplemenjuju svaku zemlju.

Performansom uz pjesmu „Adio kerida“ predstavljena je jevrejska manjina u BiH. Događaj su, pored učenika, roditelja i nastavnog osoblja, svojim prisustvom uveličali i predstavnici manjinskih zajednica u BiH. Našu zajednicu je predstavljao Tomo Radovanović, član Predsjedništva Jevrejske opštine Sarajevo.

Prisutni su uživali i na kraju programa svi su zaplesali uz pjesmu „Hajde, budi mi drug!“

Tomo Radovanović

Predstavljanje jevrejske nacionalne manjine sa pjesmom Adio kerida...

U različitosti je ljepota

Direktor škole drži prigodan govor

Dragi i poštovani Sveti oče,

Velika mi je čast i zadovoljstvo pozdraviti Vas u Sarajevu, gradu u kojem Jevrejska zajednica egzistira u miru i slozi sa ostalim vjerskim zajednicama i crkvama posljednjih 450 godina, sa namjerom da ostane ovdje i narednih, najmanje 450 godina, jer drugu domovinu niti tražimo niti imamo.

Nije bilo lako opstati 450 godina na Balkanu, buretu baruta kako ga mnogi zovu, ali uz razumijevanje, dobru volju i Božiju pomoć sve se može.

Igrom slučaja, kao prilikom posjete Vašeg velikog prethodnika, Svetog Pape Ivana Pavla II ponovo obnašam funkciju predsjedavajućeg našeg Međureligijskog vijeća, tijela u kome četiri tradicionalne vjerske zajednice i crkve u našoj zemlji usko saraduju i štite ideje vjerske tolerancije, suživota i zajedničkog djelovanja gdje god je to moguće. Naravno, jasno nam je da je najvažnije poštovati jedni druge, voljeti svoje ali cijeniti i razumjeti tuđe gledanje, te u takvom ozračju mislim da mogu reći da smo uspjeli, mada uvijek može i mora biti i bolje i uspješnije.

Vaš dolazak nas sve ohrabruje i raduje. Znamo da nam je došao prijatelj, neko ko nam bezpogovorno želi dobro, želi pomoći i podučiti nas kako da budemo bolji vjernici, a time i bolji ljudi.

Nećemo Vas lagati, jer nismo političari i reći da je ovdje sve med i mlijeko, te da problema nema. Ima problema, ali ih mi pokušavamo zajednički riješiti, svjesni da nam je moguć opstanak na ovom lijepom dijelu zemaljske kugle koju nam je Bog dao na korištenje samo ako budemo radili zajedno. Nije sada ni vrijeme ni mjesto da nabrajamo probleme sa kojima se susrećemo, ali uvjeravamo Vas da se radi o problemima koje smo sami sebi stvorili, pa ih sami moramo i prevazići. Naravno, Vaša mudra riječ i očinski savjet mogu nam u tome samo pomoći, i zato smo sa pažnjom pratili sve što ste rekli otkad ste stupili na naše tlo, i u potpunosti podržavamo Vaše riječi koje ste uputili svim građanima Bosne i Hercegovine.

Jedan od malih problema je i to što je naš Zemaljski muzej zatvoren već duže vrijeme, pa nismo u mogućnosti da Vam pokažemo našu veliku dragocijenost, Sarajevsku Hagadu.

Znam da su Pesah i Seder, kada se čita Hagada još daleko, ali dozvolite mi da Vam u ime svih nas uručim reprint Sarajevske Hagade, knjige kakve nema u cijeloj dugoj jevrejskoj historiji, da Vas podsjeća na Vašu posjetu i na malu jevrejsku zajednicu, čiju ste 450. godišnjicu svojim dolaskom i Vi uveličali.

Na kraju šta reći nego sretan Vam put kući i dođite nam opet.

Jakob Finci, Predsjednik
Jevrejska zajednica BiH
Sarajevo, 6.6.2015

STOLPERSTEINE

*Kamenje na kom se spotiču
zaborav i ravnodušnost*

Sve je započelo još davne 1992. godine, na pedesetu godišnjicu od dana kada je H. Himmler stavio potpis na Dekret o deportaciji Roma u nacističkoj Njemačkoj. Slučaj je htio da se ova godišnjica desi upravo u vrijeme kada se u njemačkom društvu vodila živa rasprava o tome da li prihvatiti Rome, izbjeglice iz bivše Jugoslavije koji su, tog decembra 1992. godine, tražili utočište u ovoj zemlji.

Njemački umjetnik Gunter Demnig ugradio je tada u pločnik ispred Stare gradske vijećnice u Kölnu kamenu kocku sa mesinganom pločom na kojoj je ugravirao početnu rečenicu nacističkog dekreta. Nazvao ju je Stolperstein ("Kamen za spoticanje"). I to je bio početak.

Već slijedeće godine objavio je publikaciju "Grössenwahn - Kunstprojekte für Europa" (Megalomanija: Umjetnički projekat za Europu), a potom u Berlinu pokrenuo akciju "Artists Research Auschwitz" (Umjetnici istražuju Auschwitz). Ova događanja dala su dovoljno početne energije želji za buđenjem svijesti i savjesti stanovnika starog kontinenta i potrebi da se oživi sjećanje na tragedije pojedinaca, etničkih i religioznih grupa koje su nacistička i fašistička doktrina smatrala nepoželjnim. Ideja je počela osvajati čitavu Evropu. Počelo se u Kölnu, nastavilo u Berlinu i drugim njemačkim gradovima, a potom je ovaj projekat iskoračio iz granica Njemačke i nastavio

se u Austriji, Mađarskoj, Ukrajini, Češkoj, Poljskoj, Italiji, Holandiji, Rusiji, Norveškoj... Mnogo je mjesta u Evropi gdje je bilo razloga za "spotaći se" i vratiti svjesnost o učinjenim zločinima. Do danas je, na više od 1100 lokacija u 16 evropskih zemalja, Demnig postavio na hiljade "kamenova za spoticanje", a ove godine je u Torinu, postavljanjem kamena sa imenom Eleonore Levi, deportovane i ubijene u Auschwitzu, dostignut broj od 50.000. I tu, naravno, nije kraj.

Ova inicijativa predstavlja pokušaj da se u socijalni i urbani milje evropskih gradova "ugradi" sjećanje, spomen na njihove nekadašnje stanovnike - ljude koji su u vrijeme nacizma i fašizma nasilno odvedeni iz svojih domova i koji se nikada više nisu vratili. Ispred kuća u kojima su ovi ljudi nekada živjeli, na ulicama i trotoarima po kojima su se nekada igrali ili koračali, ugrađuju se kamene kocke sa mesinganom pločom veličine 10 x 10 cm. Na ploči je ugravirano: Ovdje je živio, zatim ime osobe sa godinom rođenja, te godinom i mjestom smrti.

Ugradnja "kamenova za spoticanje" u trotoare i ulice ne nailazi uvijek na odobravanje vlasnika kuća i stanara koji žive u blizini. Poneko se protiv njihove postavljaju navodeći da se ne želi svakodnevno podsjećati na zločine nacifašizma. Smatra da ga se to ne tiče. Da bi se izbjegle bilo kakve nesuglasice uspostavljen je princip da se

prije ugradnje Stolpersteina prethodno postigne dogovor između inicijatora (najčešće rodbina žrtava, Institut Yad Vashem iz Jeruzalema, različite organizacije), gradskih vlasti, stanara i, ukoliko postoje, članova porodica žrtava. U Italiji se dogodilo i nekoliko pokušaja sknavljenja (2010. godine u Rimu), a 2012. godine, također u Rimu, izvađena su i bačena tri kamena, a njihovo mjesto zabetonirano. Bili su postavljeni u ulici u blizini zgrade u kojoj je nekada živjela jevrejska porodica Spizzichino i iz koje su tri sestre, tri djevojke, odvedene i kasnije ubijene u Auschwitzu i Bergen Belsenu. Počinitelj ove akcije pravdao se da je njegova intervencija isključivo "estetskog" karaktera.

Za razliku od monumentalnih spomenika koji obilježavaju trgove i javne parkove nekada je dovoljan i jedan mali, gotovo nevidljivi znak da nas na momenat zaustavi i prekine naš užurbani, svakodnevni korak. Da provocira našu pažnju i potakne nas na razmišljanje. Staljin je jednom rekao: "Smrt jednog čovjeka je tragedija, a miliona ljudi je samo statistika". Kamenovi za spoticanje pomažu nam da se, barem na trenutak, odupremo i pobunimo protiv ove okrutne i prostačke fraze. Da se vizualno i mentalno "spotaknemo" i u tom činu i u tom momentu iskupimo život (i smrt) Pojedina - jedinstven, tragičan i neponovljiv - izdvajajući ga tako iz banalnosti puke i bezimene statistike.

Jelica Rašeta

Uz izložbu lutaka Lidije Šremzer-Čuljević u Novom hramu

LUTKE, LUTKE, LUTKE

Srećemo ih u izlozima, u prodavnicama igračaka, najčešće u rukama djece, ali i odbačene u kontejnerima za otpad, a da se, u stvari, nikada ne zapitamo što su ti predmeti i od kuda dolaze. Riječ je o lutkama.

A lutke prate ljudski rod od pamtivijeka. Najstarija arheološka nalazišta nerijetko su među ostalim nalazima otkrivala i lutke, dakle igračke napravljene da nalikuju svojem uzoru - čovjeku. Prvo su to bili komadi

drveta koje je predstavljalo tijelo sa pričvršćenom grudom nekakvog prediva umjesto glave. S vremenom i napretkom ljudskih vještina - odnosno tehnologije, lutke su se mijenjale sve do današnjih elektronskih koje govore, piju i vjerovali ili ne, obavljaju još poneku funkciju. Svako je vrijeme imalo svoje lutke. Sjetite se samo pomame za Barbikama. U svakom slučaju, kroz stoljeća, a posebno danas u kreiranju novih lutaka učestvuju timovi dizajnera, konstruktora i inih kreativaca kako bi sve zahtjevnije tržište i opet dobilo svoju novu lutku, novu igračku.

*Lutka je igračka
napravljena u
obliku ljudi.*

Zato nas i ne bi trebalo čuditi što kreiranju lutaka prilaze i umjetnici poput Lidije Šremzer-Čuljević iz Doboja.

„Izrada lutaka me posebno raduje. Svaku lutku radim sa mnogo strpljenja i ljubavi, nastojim svakoj lutki udahnuti život, označiti joj karakter i na kraju joj dati prikladno ime.“ - kaže Lidija i dodaje: - Ja sam tek odškrinula ulaz u čarobni svijet lutaka i nastaviću sa istraživanjem Ma koliko mi bili mladi ili ne, u svakom od nas je jedno dijete kojeg će razveseliti pogled na moje lutke“.

Inače Lidija je rođena u Sarajevu, gdje je završila gimnaziju i srednju muzičku školu. Od 2002-e godine živi u Doboju. Danas je u mirovini ali ne miruje. Bavi se uređivanjem enterijera, izradom nakita i naravno lutaka koje je i sarajevska publika mogla vidjeti tokom maja u Galeriji „Novi hram“.

P.K.

ODLAZAK "dobrog pastira" MODERNE UMJETNOSTI

Menashe Kadishman

Menashe Kadishman (1932 – 2015.)

Skulptura "Suspended"

Snažan, svoj i prepoznatljiv. Počevši od same svoje pojave: arhaične i nimalo u skladu sa salonskim navikama i izgledom umjetnika čija su djela zakoračila u najveće svjetske galerije i muzeje. Svoju opredijeljenost za mir i dijalog među kulturama pronosio je ne samo u svom umjetničkom radu, transformirao ju je do krajnje konsekvence, u jednostavni i trajni simbol svoje svakodnevnice: bijela majica obučena naopačke ili bijela košulja zakopčana na krivu stranu, sa dugmadima okrenutim unutra.

"Jednom, kada zavlada mir, okrenuću je kako treba", govorio bi Menashe Kadishman, izraelski umjetnik koji nas je nedavno napustio.

I otišao je tako, u svojoj izvrzutoj košulji, jedan od velikih simbola duše Izraela, onog priželjkivanog Altneulanda - zemlje drevne i moderne istovremeno, zemlje u kojoj se sve iznova rađa i ponovo vraća svojim iskonskim korijenima.

U umjetničkim krugovima ostao je zauvijek zapamćen kao "Pastir sa Bijenala" aludirajući ovom sintagmom na nesvakidašnji nered koji je izazvao na Venecijanskom bijenalu još davne 1978. godine, kada je u etabilirane umjetničke paviljone doveo stado obojenih ovaca. Međutim, kasnije će se pokazati da ova sintagma sadrži mnogo više istine od sretno spojenih novinskih naslova za jednokratnu upotrebu.

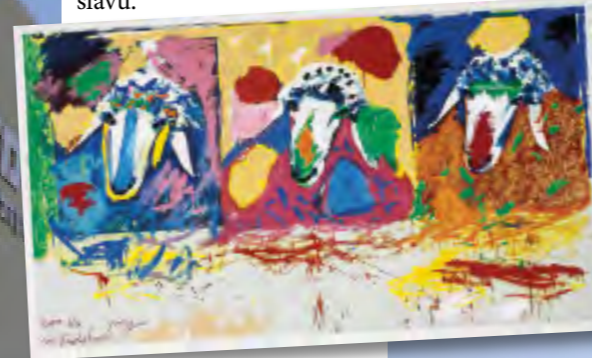
Kadishman je rođen 1932. godine u Tel Avivu, kao dijete pionira za vrijeme engleskog mandata. Kao mladić doživio je nastanak Države Izrael. Za vrijeme služenja vojnog roka otkriva jedan drugačiji Izrael, onaj ruralni, jednostavan, usklađen sa zakonima Zemlje i Prirode. Ovo iskustvo je bilo jedno od presudnih u njegovu životu - toliko ga je općinilo da je ostao nekoliko godina radeći upravo kao pastir u kibucu Ma'ayan Baruch na sjeveru zemlje.

Nakon završenog studija umjetnosti na Avni institutu u Tel Avivu, otišao je 1959. godine u London, gdje je studirao

na Saint Martin's School of Art i UCL Slade School of Fine Art. Zadržao se u Londonu sve do 1972. godine, u uzavreloj umjetničkoj klimi šezdesetih i direktnom kontaktu sa svjetskom avangardom moderne umjetnosti (Warhol, Christ, Rauschenberg ...). Ovo je period njegovog oduševljenja apstrakcijom i minimalizmom. Poznata Grosvenor Gallery organizira mu prvu samostalnu izložbu skulptura. Njegove apstraktne forme načinjene od metala i stakla nastoje dovesti u krizu naše ustaljene navike u percepciji realnosti. One preispituju principe ravnoteže, igraju se i prkose zakonima nužnosti, prije svega sili gravitacije. Moćni metalni blokovi naizgled "lebde" u svojoj paralelnoj realnosti, kao u nekoj vrsti velikog iščekivanja koje se odvija van ovozemaljskih zakonitosti. Oslobođaju se tako vizure na okolinu, pa ona neminovno postaje sudionikom ukupnog vizualnog doživljaja.

Jedna od njegovih monumentalnih skulptura ("Uprise") iz ovog perioda postavljena je danas na obnovljenom Trgu nacionalnog teatra (Habima Square) u Tel Avivu.

Sedamdesetih se godina vraća u Tel Aviv, postepeno napušta apstrakciju, u njegovim se radovima pojavljuje figura, drevna simbolika Zemlje i niz biblijskih i mitoloških tema (žrtvovanje Isaka, golubica koja se nakon potopa vraća na Arku, Prometej...) koje interpretira sa izuzetnom mješavinom snage i nježnosti, kao u seriji instalacija "Motherland" koju posvećuje svojoj domovini. Već pomenutim performansom living arta na Bijenalu 1978. godine postiže svjetsku slavu.

Three Sheep - Golden

Skulptura "Uprise" na trgu Habima u Tel Avivu

Instalacija "Shalechet"-
Jüdisches Museum, Berlin

Okreće se potom crtežu i slikarstvu koristeći sve češće ovca kao tematiku svoga rada. Ona će, vremenom, postati njegov zaštitni znak, karakterističan i prepoznatljiv subjekat njegovog dugogodišnjeg slikarskog stvaralaštva. Ovca sa ljudskim osmjehom i ljudskim epitetima, ovca kao univerzalni simbol žrtvene životinje u mnogim religijama, ovca u svim mogućim bojama i materijalima koja nas vraća u zaboravljene predjele postanka.

Jedno od njegovih najsnažnijih i širokoj javnosti, vjerovatno, najpoznatijih djela jeste instalacija "Shalechet" (hebrejska riječ za opalo ili mrtvo lišće) koja je danas smještena u Jüdisches Museum-u u Berlinu. U prostoru Memory Void, jedne od "praznina" koje je kreirao genijalni arhitekt Daniel Libeskind, smješteno

je ovo snažno umjetničko djelo. Kadishman ga je posvetio ne samo žrtvama holokausta, posvetio ga je svim žrtvama genocida, ratova, zlostavljanja, progona i inih ljudskih bestijalnosti. U Memory Void se ne može ući - moguće je jedino gaziti preko Kadishmanove instalacije, preko više od 10.000 perforiranih i zardalih željeznih diskova sa teroriziranim ljudskim licima. Korak po korak, sami počinjemo svojim kretanjem proizvoditi zvuke, metalne krikove koji nas zaglušuju odjekujući u praznini i polutami.

Nema više nikakve estetske percepcije, ona nestaje i sve se pretvara u snažni emotivni doživljaj koga posjetilac sam kreira. Zarobljeni u ovoj tjeskobnoj atmosferi, nastojimo se iz nje što prije izvući, ubrzavajući korak, što neminovno pojačava metalne krike. Prije "oslobađanja" imamo još dovoljno vremena da shvatimo kako smo i mi sami odgovorni za nastajanje nečijeg krika ili nečijeg osmijeha, i, na izvjestan način, za svekoliku ljudsku povijest.

Jelica Rašeta

NOVI NASLOVI U BIBLIOTECI

Pripremila: Gordana Girt

U posljednjem periodu smo kupili četiri nove knjige za biblioteku. To su slijedeći naslovi:

SVA SVETLOST KOJU NE VIDIMO, ENTONI DOR

Kada je Mari Lora u šestoj godini oslijepila, otac je za nju izgradio maketu kvarta u kojem žive u Parizu, ne bi li dodirom zapamtila raspored ulica u komšiluku i tako naučila samostalno da dolazi do Nacionalnog muzeja. To je čarobno mjesto u kojem radi njen otac. Bezbrizne godine prolaze i, kada njemačka vojska okupira Pariz, Mari Lora i njen otac bježe iz grada noseći sa sobom možda i najvrijedniju dragocjenost muzeja. Istovremeno, u jednom drugačijem svijetu, u Njemačkoj, odrasta siročić Verner. Jednog dana pronalazi stari radio-aparat koji će ga potpuno očarati. Ubrzo postaje vješt majstor za popravku radija i taj talenat ga vodi među Hitlerovu omladinu. Mladi radio-operater prolazi kroz evropska ratišta od Rusije do srca Francuske poražen sviješću da iz dana u dan gubi svoju ljudskost. Onog dana kad bude sreo slijepu djevojku, Verner, zaljubljenik u tehniku, shvatiće da su njih dvoje tačkice ljudske svijesti koje se opiru kolektivnom strahu i zlu i da još uvijek postoji mogućnost izbora nekog plemenitijeg svijeta.

KUĆA SEĆANJA I ZABORAVA, FILIP DAVID

Albert Vajs je još od djetinjstva imao priliku da promijeni svoj identitet. Nakon što je 1942. godine pod okriljem užasnog rata ostao bez roditelja i brata Elijah, neko vrijeme je proveo u kući folksdojčera koji ga nazivaju Hans i nude mu da zamijeni njihovog nestalog sina i tako se spase od sigurne smrti. Albert se tada ipak odlučuje da sačuva svoj identitet i pobjegne iz njemačke porodice koja ga je umalo usvojila. Mnogo godina kasnije, na jednoj od konferencija o Drugom svjetskom ratu na kojima učestvuje, Vajs lutajući noću njujorškim ulicama nailazi na „Kuću sjećanja i zaborava“. U jednoj od prostorija ovog neobičnog zdanja pohranjeno je nepregledno historijsko pamćenje. Albert u jednom ekranu može da kao na filmu vidi scene stradanja svojih roditelja i Elijahovog nestanka za koji se osjeća krivim, jer je mlađi brat bio povjeren njemu na čuvanje. Ogromni bol koji je osjetio jače no ikad može da nestane ako on u slijedećoj prostoriji ove čudesne kuće izbriše sopstveno pamćenje ili, čak, iščezne poput svog rođaka, čuvenog iluzioniste Hudinija (Erika Vajsa). Hoće li Albert iskoristiti posljednju šansu da promijeni svoj identitet u skladu sa riječima jednog svog prijatelja i sunarodnika „Pamćenje je strašnije od svakog zaborava“ ili će odlučiti da ostane to što jeste, bez obzira na bol koji ga razdire?

CRNA KUTIJA, AMOS OZ

Snažna, tragikomična mješavina politike i lične sudbine, Crna kutija kroz niz pisama bilježi priču o propalom braku Ilane i Aleksa. Sedmogodišnje ćutanje, nastupilo nakon žučnog razvoda, prekida se kad Ilana Aleksu napiše pismo tražeći pomoć za njihovog svojevlagovog i nepismenog sina Boaza, čime se iznova otvaraju stare rane.

STEPSKI KONJI, FILIP KER

Nadahnuta priča o snazi ljudskog duha, savršena za ljubitelje romana Kradljivica knjiga. Priča o traženju izlaza iz zagrljaja leda i smrti u mračnim danima Drugog svjetskog rata u Ukrajini, zemlji čija se burna istorija nastavlja i danas. U Ukrajini je na pragu još jedna ledena zima. Godina je 1941., i ovog puta sve je drugačije. Maksim Borisovič, starac koji se brine o životinjama u prirodnom rezervatu Askanija Nova, mora da nauči da živi s nacistima koji su okupirali njegovu voljenu zemlju. Mora, takođe, da nauči da čuva tajne jer se djevojčica po imenu Kaljinka skriva nedaleko od njegove kuće. Kaljinka je ostala bez doma i porodice, bez ičega osim golog života. Stekla je ipak jedan mali, ali dragocjen dar: prijateljstvo rijetke vrste divljih stepskih konja, koji slobodni žive u rezervatu. Pored Maksima Borisoviča, konji kojima je takođe ugrožen opstanak jedini su Kaljinkini prijatelji. Kada u jednom istrebljivačkom pohodu nacisti gotovo uspijevu da ih sasvim zatru, Kaljinka mora da se otisne na opasno putovanje preko ledene stepe da bi spasla jedina dva preživjela konja i sebe.

Sonja Elazar je poklonila biblioteci trideset knjiga beletristike.

Gordana Girt je poklonila šest knjiga beletristike biblioteci.

Vukica Erak je poklonila pet knjiga Eriha Koša.

Zahvaljujemo se na donacijama.

U sklopu 9. JFF održan je okrugli stol s temom:

Dijalog ipak funkcioniра

- Kako kulturni i religijski dijalog formira stabilno društvo u Europi

“Nikada prije potreba za međukulturalnim dijalogom nije bila toliko očita. Nedavni događaji u Francuskoj, Danskoj, Belgiji i Ukrajini pokazuju nam kako se diljem Europe širi duboki jaz i nepovjerenje između zajednica i pojedinaca koji žive jedni pored drugih. To može biti religijska, ali i kulturološka podjela, no u veikom broju slučajeva radi se o objema. Uglavnom je posljedica svakodnevnih demografskih promjena s kojima je Europa u posljednje vrijeme suočena, ali ruku na srce, počiva na desetljećima i stoljećima ukorijenjenom nepovjerenju.

Ipak, diljem Europe i ovdje u Hrvatskoj postoje sjajni primjeri situacija u kojima su dijalog i diskusija ono što je najpotrebnije kako bi se izgradilo međusobno poštovanje, uklanjale prepreke i dozvolio suživot na ovom malom kontinentu kojega nazivamo domom.”

Conor Snowden,
Eunic Croatia

Moderator okruglog stola je prof. Ivo Banac, profesor povijesti na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu i profesor emeritus na Sveučilištu Yale.

Govornici okruglog stola su bili:

Amina Nanić (Hrvatska)
Islamska gimnazija dr. Ahmed Smajlović, Zagreb

Jakob Finci (Bosna i Hercegovina)
Predsjednik Židovske zajednice u BiH

Profesor Jose Carlos Carvalho (Portugal)
Predavač na Katoličkom portugalskom Sveučilištu Oporto

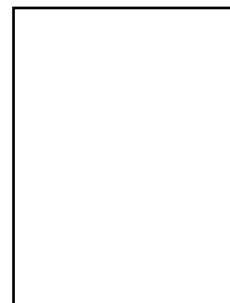
Dr. Ernst Furlinger (Austrija)
Ravnatelj Centra za religiju i globalizaciju, Sveučilište Danube-Krems

Profesor Joseph Mad'la (Francuska)
Profesor geopolitike, medijacije i međunarodnih odnosa na ESSEC-u, Školi za menadžment, Francuska

IME I PREZIME	TEKST ZA JEVREJSKI GLAS	IZNOS
SOCIJALNA KOMISIJA		
LIDIJA I SONJA MANUŠEVA	Prilog povodom gubitka oca dr. Borisa Manušev i 8. godišnjice smrti majke dr. Loti Altarac-Manušev	100 KM
TEODORA SUVAJDŽIĆ	Sjećanje na majku Branislavu i brata Dušana Kravljača	50 KM
DANKA, DARKO i MIRJAM KAMHI	Povodom treće godišnjice smrti našeg dragog Kamhi Morena	50 KM
JEVREJSKA OPŠTINA		
BORIS I SANJIN KOŽEMJAKIN	Sjećanje na naše roditelje Acu i Gerdu Kožemjakin	100 KM
GAON MIROSLAVA	Sjećanje na dragog supruga Jerka Gaona	50 KM
ZLATKO I DANA TRENK	Prilog za rad Jevrejske opštine	50 KM
JEVREJSKO GROBLJE		
MARKOVIĆ SPOMENKA	U spomen na majku Rajku Grujičić-Papo i brata Branka Grujičića	30 KM
OMLADINA		
PORODICA KUSAYAMA	Za nedeljnu školu	1,000 KM

Exp.

Jevrejska zajednica
Bosne i Hercegovine
71000 Sarajevo
Hamdije Kreševljakovića 59

Dragi i poštovani,

S radošću, Baruh Hašem, vas obavještavamo – kao roditelji novorođenog Moše Jordan Kolonomos Martinčevića, da je Jevrejska zajednica u BiH i u Sarajevu, 07.05.2015. godine dobila novog člana.

Moše Jordan je došao na svijet sa 3 kg i 150 gr i 53 cm dužine, u Hrvatskoj bolnici "Dr. fra Mato Nikolić" u Novoj Biljoj i nakon mnogo godina je prvo jevrejsko dijete rođeno u Srednjobosanskom kantonu.

Radujemo se da uz naše četvoro starije djece: Rivku, Ichaka, Jošuu i Davida Yaakova, sada i mali Moše Jordan uvećava broj naše jevrejske djece u BiH.

Ponosni ima Ana Kolonomos Martinčević i abba Frano Yehuda Kolonomos Martinčević.

Čestitamo sretnim roditeljima

מזל טוב